

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2015/20 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2018/10

Karar Tarihi:4.1.2018

R.G. Tarih – Sayı:15.3.2018 – 30361

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26.5.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi 2014 yılı kesin hesabının ilk incelemesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,
- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bunların kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisi göndermiş olduğu 2014 yılı Genel Merkez kesin hesabına göre yıl içerisinde 366,00 TL gelir elde etmiş, 366,00 TL de gider gerçekleştirmiştir.

5. Siyasi partiler, genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarının faaliyetlerini yürüttükleri taşınmazların maliki olabileceği gibi kiracısı da olabilir. Şayet parti yetkililerine ait taşınmazlarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

6. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, Genel Merkez teşkilatına ilişkin çok düşük miktarda gelir ve gider gerçekleştiği belirtilmiştir. Parti Genel Merkezi faaliyette olduğuna göre, bu teşkilata ait en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) olması gerekir. Partinin gider olarak göstermiş olduğu tutarla siyasi faaliyetlerini karşılaması mümkün değildir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesindeki bir siyasi partinin bütün

gelirlerinin o siyasi Partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği ile aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi Partinin bütün giderlerinin o siyasi Partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmıştır.

7. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

8. Diğer taraftan, ibraz ettiği gelir ve gider ile siyasi parti faaliyetlerini yürütmesi mümkün olmayan Parti Genel Merkezine ait kesin hesabın denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

Serruh KALELİ bu görüşe katılmamıştır.

IV. SONUÇ

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2. Siyasi faaliyetlerinin karşılanması mümkün olmayan miktarda gelir ve gider ibraz edilen Parti Genel Merkez kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2014 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

Serruh KALELİ'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

4.1.2018 tarihinde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Serruh KALELİ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye	Üye	Üye
Recep KÖMÜRCÜ	Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN
Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL	M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞIOY

İnceleme konusu Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisinin 2014 kesin hesap yılı mali denetimi sırasında Partinin herhangi bir il ve ilçede örgütünün bulunmadığı belirlendiğinden sadece Genel Merkezinin kesin hesap incelemesi yapılmıştır.

Genel Merkezinin birleşik kesin hesapları 6216 sayılı Yasa'nın 55. maddesi ikinci fıkrası ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 52. maddesinin birinci fıkrası gereği incelenmek üzere Sayıştay Başkanlığına gönderilmektedir.

Sayıştay uzman denetçileri tarafından tarafımıza sunulan raporda ilgili partinin 2014 yılı kesin hesabı incelenmesi sonucunda Partinin hesaplarının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğu belirtilmiştir.

Mahkememiz, çoğunluk görüşü ise Partinin ibra ettiği gelir ve gider miktarına atıfta bulunarak bu miktarların siyasi faaliyetlerin karşılanmasına imkan vermeyeceği şeklindeki yorumu ile yasaca uygun görülen hesap denetim sonucunun 2820 sayılı Kanun'a uygun olmadığı kanaatine ulaşmıştır.

Siyasi parti mali denetim görevi Anayasa Mahkemesine, Anayasa'nın 69. maddesi ve 2820 sayılı Yasa kapsamında gelir ve giderlerinin Kanun'a uygunluğunun TESPİTİ yönünden verilmiştir.

Kendisinden bu konuda uzman yardımı alınan Sayıştay denetçilerinin uygunluk tespitine rağmen, gelir ve giderin azlığını esas alan ve soyut ölçü birimi niteliğindeki "az"lık kavramı ile bu dosyaya ilişkin kararımız gerekçesindeki gibi bu rakamlarla siyasi faaliyet yapılamaz dolayısıyla Kanun'a uygun değildir yargısına ulaşmak mali denetimin bu aşamasında verilen görevin niteliği ile uyduğu söylenemeyecektir.

Nitekim, İçtüzüğümüzün 51. maddesinin üçüncü fıkrasında Sayıştayca yapılacak inceleme; kendilerine gönderilen hesapların 2820 sayılı Kanun'un 73. ve 74. maddelerine uygun düzenlenip düzenlenmediği ve devir rakamlarının doğru olup olmadığı ile sınırlı bir denetimdir.

Nitekim, hatırlanacak olursa 2820 sayılı Yasa'nın,

73. maddesinde: "Siyasi partilerin, bağlı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatı ayrı ayrı gelir tahminlerini ve gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlarlar ve ilgili takvim yılından önceki Ekim ayı sonuna kadar genel merkeze gönderirler. Bu bütçeler ile aynı süre içinde hazırlanacak genel merkez bütçesi en geç ilgili takvim yılından önceki Aralık ayı sonuna kadar parti merkez karar ve yönetim kurulunca incelenir ve karara bağlanır.

Siyasi partilerin hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

Parti Merkezi ve bağlı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatı her bütçe yılını izleyen Nisan ayı sonuna kadar, bir evvelki yıla ait uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesaplarını hazırlarlar. İller teşkilatından gönderilenler ve Parti Merkezine ait olan kesin hesaplar, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir.

Siyasi partilerin bütçeleri, bilançoları, gelir ve gider cetvelleri ile kesin hesaplarının nasıl düzenleneceği partilerin iç yönetmeliklerinde gösterilir.” denmektedir.

74. maddesinde ise: “Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler.” ifadesi yer almaktadır.

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.

Hüküm altına alınmış Anayasa Mahkemesinin, denetim hakkı partinin geliri ve giderlerinin kanuna uygunluğu ile sınırlı olup gelir ve giderinin azlığı veya çokluğu ile ilgili olmadığı anlaşılmaktadır.

Mahkememiz bu kararda denetlenen partinin gösterilen rakamlarla siyasi faaliyet yapamayacağı, yapmaya yetmeyeceğine ilişkin (ne miktarının yeteceğine ilişkin bir ölçüde bulunamayacağı cihetle) bir gerekçe ile gelir ve gideri, bankadan devreden hesabın bir yerindelik yorumu ile Kanun’a uygun olmadığı kanaatine varmıştır.

Yukarıda açıklanan yasal nedenler ile Yasa’nın aradığı uygunluğun varlığının Sayıştay denetçilerince de tespitine rağmen mahkeme çoğunluğunca ortaya konulan gelir ve giderin siyasi faaliyeti karşılamaya yetmeyeceği şeklindeki soyut gerekçeye dayalı gelir ve gider hesabının yasaya uygun olmadığı ve bu nedenle Parti hakkında suç duyurusunda bulunma yönündeki karara katılmamıştır.

Üye

Serruh KALELİ